

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ГРАНТІВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МІСЦЕВОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

©2025 ДОМАШЕНКО М. Д., ДРАБИНОГА С. С.

УДК 334.027
JEL: F55; R50; R51; R59

Домашенко М. Д., Драбинога С. С. Вплив міжнародних грантів на економічний розвиток місцевої територіальної громади

У сучасних умовах, з урахуванням децентралізації, воєнного стану та економічної нестабільності в Україні, місцеві громади змушені шукати альтернативні джерела фінансування для забезпечення сталого розвитку. Одним із найефективніших інструментів залучення ресурсів для реалізації соціально-економічних, інфраструктурних і гуманітарних проєктів є міжнародне грантове фінансування. Гранти надаються міжнародними організаціями, фондами, урядами та приватними донорами для реалізації програм, що сприяють розвитку соціальної, наукової, технологічної, екологічної та інших сфер, які мають стратегічне значення. На відміну від позик гранти є безоплатною фінансовою допомогою та надаються на конкурсних засадах і чітко визначених умовах, включно з використанням коштів та звітуванням про результати. У статті проведено дослідження впливу міжнародного грантового фінансування на економічний розвиток місцевої громади, а саме, Бахмацької міської територіальної громади. Розглянуто теоретичні основи міжнародного грантового фінансування; проаналізовано динаміку бюджетних надходжень та видатків громади; проведено оцінку внеску грантових коштів у розвиток окремих сфер (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та ін.). Практичний аналіз діяльності Бахмацької міської територіальної громади засвідчив, що міжнародне грантове фінансування має позитивний вплив на економічний розвиток, модернізацію інфраструктури, покращення якості освіти та медицини, розширення соціального захисту та активізацію культурного і спортивного життя. Завдяки залученню грантів у громаді вдалося втілити низку важливих ініціатив, зокрема зведення укриття для ліцею, модернізацію освітніх кабінетів, створення кризової кімнати для постраждалих від домашнього насильства, оновлення медичного обладнання, ремонт будинків культури та інші проєкти, що безпосередньо вплинули на добробут населення. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розробка практичних рекомендацій щодо покращення взаємодії місцевої влади та міжнародних донорів.

Ключові слова: міжнародні гранти, місцевий розвиток, грантове фінансування, донорська допомога, сталий розвиток, бюджет громади.

Табл.: 1. **Бібл.:** 11.

Домашенко Марина Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: 687737fem@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6987-8992>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2315581>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=56437658800>

Драбинога Сергій Сергійович – студент, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: drabinogaserghij@gmail.com

UDC 334.027
JEL: F55; R50; R51; R59

Domashenko M. D., Drabynoha S. S. The Impact of International Grants on the Economic Development of the Local Territorial Community

In modern conditions, taking into account decentralization, martial law and economic instability in Ukraine, local communities are forced to look for alternative sources of financing to ensure sustainable development. One of the most effective tools for attracting resources for the implementation of socioeconomic, infrastructure and humanitarian projects is international grant financing. Grants are provided by international organizations, foundations, governments and private donors to implement programs that contribute to the development of social, scientific, technological, environmental and other areas of strategic importance. Unlike loans, grants are free financial assistance and are provided on a competitive basis and with clearly defined conditions, including the use of funds and reporting on results. The article studies the impact of international grant financing on the economic development of a local community, namely the Bakhmach urban territorial community. The theoretical foundations of international grant financing are considered; the dynamics of budget revenues and expenditures of the community are analyzed; an assessment of the contribution of grant funds to the development of individual areas (education, healthcare, social protection, etc.) was carried out. A practical analysis of the activities of the Bakhmach urban territorial community showed that international grant funding has a positive impact on economic development, modernization of infrastructure, improvement of the quality of education and medicine, expansion of social protection and activation of cultural and sports life. Thanks to the grants involved, the community managed to implement a number of important initiatives, including the construction of a shelter for a lyceum, modernization of educational offices, creation of a crisis room for victims of domestic violence, updating medical equipment, repair of cultural centers and other projects that directly affected the well-being of the population. The prospects for further research in this area are the development of practical recommendations for improving the interaction between local authorities and international donors.

Keywords: international grants, local development, grant financing, donor assistance, sustainable development, community budget.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 11.

Domashenko Maryna D. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: 687737fem@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6987-8992>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2315581>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=56437658800>

Drabynoha Serhii S. – Student, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: drabinogaserghij@gmail.com

В умовах сьогодення, позначених децентралізацією, воєнним станом та економічною турбулентністю в Україні, місцеві територіальні громади змушені шукати альтернативні способи фінансування для забезпечення сталого розвитку. Одним з найдієвіших інструментів залучення ресурсів для втілення соціально-економічних, інфраструктурних і гуманітарних проєктів виступає міжнародне грантове фінансування. Залучення грантових коштів надає громадам можливість не лише подолати дефіцит місцевих бюджетів, але й реалізувати проєкти, що відповідають потребам мешканців та сприяють модернізації інфраструктури, розвитку освіти, охорони здоров'я, культури та соціального захисту. Вивчення впливу міжнародних грантів на конкретній громаді дає змогу проаналізувати ефективність їх використання, виявити чинники успіху та перешкоди на шляху до досягнення позитивного соціально-економічного ефекту.

Проблематика грантового фінансування широко досліджується українськими та зарубіжними науковцями, а також дослідниками європейських практик управління місцевим розвитком, а саме: О. Радченко [1], М. Бабенко [2], Ю. Безвершенко, І. Гангулі, О. Талаверою, Ю. Городніченком [3]; T. Mitze, T. Makkonen [4] та іншими.

Однак, незважаючи на наявність значної теоретичної бази, відчувається нестача емпіричних досліджень, що стосуються впливу грантових коштів на розвиток конкретних територіальних громад в Україні, особливо в умовах війни та економічної кризи.

Більшість грантів спрямовано на підтримку місцевого бізнесу та підприємництва, створення нових робочих місць, розвиток туризму та стимулювання креативної економіки. Гранти можуть використовуватися для розширення участі місцевих громад у процесі управління місцевим розвитком. Зокрема, програми підтримки громадянського суспільства сприяють формуванню активного населення, розвитку добровільних організацій та обміну між муніципальною владою, бізнесом і неурядовими організаціями. У результаті створюються передумови для формування ефективної системи місцевого самоврядування, здатної швидко реагувати на виклики та забезпечувати стале регіональне зростання.

Стратегічний підхід до планування проєктів – один із ключових аспектів успішного залучення грантів на місцевий розвиток. Це передбачає ана-

ліз потреб місцевих громад, виявлення ключових проблем і розробку інноваційних рішень, які можуть підтримати міжнародні донори. Партнерські відносини між місцевою владою, НУО, освітніми установами та приватним сектором є важливими для підвищення ефективності реалізації проєктів і забезпечення довгострокової результативності. Успішні приклади використання грантів у різних країнах демонструють, що систематичний підхід до мобілізації ресурсів може допомогти створити нові можливості для місцевого розвитку. Наприклад, програми Європейського Союзу, як-от Horizon Europe, Erasmus+ і гранти Європейського фонду регіонального розвитку, активно підтримують інфраструктурні, соціальні та освітні проєкти у Східній Європі. Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) фінансувало ініціативи, спрямовані на підвищення економічної могутності місцевих громад, розвиток демократичних інститутів і захист довкілля [5].

Фінансова діяльність територіальних громад є ключовим елементом ефективного місцевого самоврядування, адже вона відображає не лише економічний стан, а й політичні пріоритети та стратегічні наміри громади. У цьому контексті бюджет стає важливим інструментом, що визначає напрямки розвитку та соціальну орієнтацію. Аналізуючи бюджетні витрати Бахмацької міської територіальної громади за два звітні періоди – 2021 та 2024 рр., можна оцінити не тільки фінансову динаміку, але й вплив зовнішніх факторів, таких як інфляція та воєнний стан, на фінансові стратегії громади. Це дає можливість побачити, як громада адаптується до нових умов і здійснює пріоритетні інвестиції для забезпечення сталого розвитку. Результати цього аналізу представлені в *табл. 1*.

За даними табл. 1 можна порівняти витрати громади за різними статтями бюджету, що дозволяє оцінити, як змінились пріоритети в умовах економічної нестабільності та воєнного стану.

У 2021 р. загальні видатки становили 265,9 млн грн, що в перерахунку на ціни 2024 р. дорівнює приблизно 372,3 млн грн. Для порівняння, у 2024 р. фактичні витрати сягнули 395,7 млн грн. Це свідчить про реальне зростання бюджету на понад 23 млн грн, що є позитивним сигналом у складних умовах воєнного стану [6].

Видатки загального фонду, навпаки, зменшилися: з 333,1 млн грн 2021 р. до 317,7 млн грн у 2024 р. Це вказує на переорієнтацію на спеціальні проєкти, що фінансуються через спеціальний фонд, обсяг якого, до слова, збільшився вдвічі – з 39,2 до 78 млн грн. Це демонструє прагнення громади інвестувати в капітальні об'єкти та довгострокові ініціативи.

**Порівняльний аналіз бюджетних витрат Бахмацької міської територіальної громади за 2021 і 2024 рр.
(у цінах 2024 р.)**

Показник	2021 р. (у цінах 2024 р.), млн грн	2024 р., млн грн	Зміна (в %)
Загальні видатки	372,3	395,7	+6,3
Видатки загального фонду	333,1	317,7	-4,6
Видатки спеціального фонду	39,2	78	+98,5
Заробітна плата бюджетників	248,4	211,5	-15,0
Витрати на енергоносії	33,7	38,1	+13,0
Соціально-захищені видатки	301	259,7	-13,8
Капітальні видатки	22,4	45,7	+104,9
Освіта	217,3	217,8	+0,2
Охорона здоров'я	19,7	19,5	-1,0
Соціальний захист	19,7	24,5	+24,4
Культура	16	16,8	+5,0
Спорт	5,9	6,2	+5,1
Житлово-комунальне господарство	22,5	24,7	+9,8
Оборона та безпека	3,1	9,6	+209,7

Джерело: згруповано авторами.

Найбільша стаття видатків традиційно – заробітна плата бюджетників. У 2021 р. вона становила 248,4 млн грн, у 2024 р. – 211,5 млн грн. Спад майже на 37 млн грн свідчить про оптимізацію штатів, реформування підходів до нарахування заробітної плати або перерозподіл коштів на інші сфери.

Зросли витрати на енергоносії – з 33,7 до 38,1 млн грн. Це зумовлено, ймовірно, як тарифною політикою, так і збільшенням вартості газу, електроенергії та тепла.

Незважаючи на очікування, видатки соціально-захищених статей зменшилися з 301 до 259,7 млн грн. Це тривожний сигнал, адже соціально захищені видатки – це зарплати, харчування, пільги, стипендії. Наведені дані свідчать про зменшення кількості отримувачів, переходи на децентралізовані програми або переукладання фінансового навантаження на інші рівні бюджету.

Капітальні видатки зазнали суттєвого зростання – з 22,4 млн грн у 2021 р. (у цінах 2024 р.) до 45,7 млн грн у 2024 р. Це більше ніж удвічі. Така тенденція є позитивною, оскільки свідчить про бажання громади інвестувати у стратегічний розвиток – ремонти доріг, будівництво об'єктів соціальної сфери, закупівлю обладнання тощо [6].

Видатки на освіту залишилися практично на одному рівні – 217,3 млн грн (у цінах 2024 р.) у 2021 р. і 217,8 млн грн у 2024 р. Це свідчить про стабільну підтримку системи освіти, навіть у складних еко-

номічних умовах. Збереження фінансування свідчить про усвідомлення її пріоритетності.

Охорона здоров'я також зберегла фінансування на сталому рівні – 19,7 млн грн у 2021 р. проти 19,5 млн грн у 2024 р. Попри незначне зменшення, збереження майже ідентичного рівня витрат у воєнний період є свідченням фокусування на медичному забезпеченні населення [8; 9].

Соціальний захист у 2024 р. дещо виріс – з 19,7 млн грн (2021 р. у цінах 2024 р.) до 24,5 млн грн. Це свідчить про збільшення допомог, пільг, програм підтримки вразливих категорій, що є необхідною реакцією на погіршення соціально-економічного становища населення.

Фінансування культури зросло з 16 до 16,8 млн грн. Незважаючи на незначний приріст, це важливий сигнал, що навіть в умовах війни громада підтримує культурну ідентичність і мистецьке життя.

Видатки на спорт зросли з 5,9 до 6,2 млн грн, демонструючи тенденцію до сталого розвитку спортивної інфраструктури.

Житлово-комунальне господарство отримало дещо більшу підтримку – з 22,5 млн грн до 24,7 млн грн. Це свідчить про необхідність утримання міської інфраструктури та комунальних об'єктів, особливо в умовах воєнної розбалансованості.

Однією з найпомітніших змін стало зростання фінансування оборонного блоку – субвенцій на армію та безпеку – з 3,1 до 9,6 млн грн, що у

3 рази більше. Це повністю узгоджується з умовами повномасштабної війни, коли громади почали активно підтримувати підрозділи ТРО, рятувальників, поліцію, добровольчі формування тощо. Кореляція між витратами у 2021 та 2024 роках, з урахуванням інфляції, склала 0,989 – це майже повна схожість структури бюджету. Тобто навіть за умов трансформацій пріоритети громади залишаються незмінними: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, інфраструктура [6].

Узагальнюючи, можна стверджувати, що Бахмацька громада у 2024 р. демонструє гнучкість у фінансовому плануванні; готовність до викликів часу; фокус на капітальних інвестиціях; стабільну підтримку освіти, медицини, спорту та культури; адаптацію соціального бюджету до нових потреб; посилення безпекової складової. Таким чином, бюджетна стратегія Бахмацької міської територіальної громади на 2024 р. є зваженою, соціально орієнтованою, але водночас інвестиційно активною. Це свідчить про позитивні управлінські рішення та реалістичне планування в умовах складної макроекономічної ситуації.

Вплив грантового фінансування на економічні показники Бахмацької громади є важливим фактором, що сприяє її розвитку. Громада активно залучає міжнародні гранти для реалізації різноманітних проєктів у сфері інфраструктури, освіти, медицини, соціального захисту та культури, що дозволяє покращити життя жителів навіть у складні економічні періоди. До складу Бахмацької громади входять місто Бахмач, 3 селища та 35 сіл, що дає змогу реалізовувати широкий спектр соціальних та інфраструктурних проєктів на території як міста, так і сільських населених пунктів. З огляду на це, фінансова підтримка, зокрема грантове фінансування, є важливим інструментом для розвитку цих територій.

Загальні видатки бюджету Бахмацької громади з 2021 р. по 2024 р. зросли на 6,3%, досягнувши 395,7 млн грн у 2024 р., що свідчить про ефективну роботу громади щодо залучення зовнішніх фінансових ресурсів. Зокрема, грантове фінансування дало змогу значно збільшити витрати на капітальні видатки, які зросли на 104,9% у порівнянні з 2021 р., досягнувши 45,7 млн грн у 2024 р. Завдяки цьому було здійснено капітальний ремонт освітніх закладів, медичних установ, а також покращено інфраструктуру для культурних і спортивних заходів.

У секторі освіти Бахмацька громада отримала значну підтримку завдяки грантам, зокрема на модернізацію навчальних закладів, впровадження інноваційних технологій та забезпечення дистанційного навчання. Видатки на освіту у 2024 р. скла-

ли 217,8 млн грн, що є стабільним показником, але гранти дозволили здійснити низку оновлень. Програми, підтримані міжнародними донорами, допомогли закупити сучасні засоби навчання, організувати професійну підготовку вчителів, а також покращити інфраструктуру шкіл і дитячих садків. Зокрема, за залучені кошти грантодавців було розпочато будівництво укриття для Бахмацького ліцею № 1, а також розпочато переобладнання та модернізацію самого закладу за підтримки ЮНІСЕФ. Крім того, у ліцеї розпочато модернізацію шести навчальних кабінетів та оснащення харчового блоку сучасним обладнанням. Завдяки підтримці UNICEF два заклади загальної середньої освіти та ліцей у місті Бахмач отримали сучасні меблі та облаштування класів відповідно до потреб нової української школи [7].

Грантове фінансування також мало вагомий вплив на медичну сферу. Витрати на охорону здоров'я у Бахмацькій громаді у 2024 р. склали 19,5 млн грн, що є незначним зниженням порівняно з 2021 р., але водночас гранти дозволили здійснити модернізацію медичних закладів, закупити необхідне обладнання та медикаменти. Проєкти за підтримки ВООЗ, Червоного Хреста та інших організацій допомогли громадам отримати необхідну допомогу, зокрема в умовах пандемії та війни. Це покращило доступ до медичних послуг для жителів не лише Бахмача, але й віддалених сіл та селищ. Також у місті було створено кризову кімнату – безпечний простір для осіб, які постраждали від домашнього насильства, що стало можливим завдяки грантовій допомозі та співпраці з міжнародними партнерами.

Завдяки грантовому фінансуванню Бахмацька громада змогла збільшити видатки на соціальний захист на 24,4%, до 24,5 млн грн у 2024 р. Ці кошти були використані для надання допомоги внутрішньо переміщеним особам, багатодітним родинам, людям з інвалідністю та літнім особам. Важливу роль у фінансуванні соціальних проєктів відіграли міжнародні організації, що надали гранти для покриття потреб найуразливіших верств населення.

У сфері культури та спорту також спостерігається позитивна динаміка. Видатки на культуру збільшились на 5,0%, досягнувши 16,8 млн грн, а на спорт – на 5,1%, до 6,2 млн грн. Гранти дозволили розвивати культурну інфраструктуру громади, ремонтувати будинки культури та бібліотеки, а також організовувати культурні та спортивні заходи, що мають важливе значення для соціального розвитку громади [7].

Загалом, завдяки активному залученню грантових ресурсів, Бахмацька громада змогла забезпе-

чити стабільний розвиток у складних економічних умовах. Грантове фінансування стало важливим інструментом для покращення інфраструктури, освіти, медицини, соціального захисту та культури, що зробило значний внесок у підвищення якості життя місцевих жителів. Тому можна зробити висновок, що грамотне використання грантових коштів допомогло Бахмацькій громаді досягти суттєвих результатів у соціально-економічному розвитку та забезпеченні потреб своїх громадян.

Протягом останніх років Бахмацька громада активно використовує грантові ресурси для розв'язання найнагальніших проблем у сферах освіти, соціального забезпечення, інфраструктури та місцевого розвитку. Завдяки міжнародному співробітництву та підтримці донорів було втілено низку ініціатив, котрі не лише покращили рівень життя мешканців громади, але й посприяли економічному зростанню та суспільній єдності.

Одним із найуспішніших прикладів є реалізація проекту з будівництва укриття для Бахмацького ліцею № 1. За допомогою залучених грантових коштів розпочалося зведення повноцінного безпечного укриття, яке відповідає всім вимогам воєнного часу. Укриття спроектоване на понад 700 учнів та працівників закладу. Це дозволяє продовжити освітній процес навіть під час повітряних тривог, не наражаючи на небезпеку учасників навчального процесу.

У межах партнерства з UNICEF також було розпочато переобладнання приміщень ліцею, модернізацію освітнього середовища та ремонт харчоблоку. Реконструкція дозволила підвищити стандарти безпеки й гігієни та забезпечити якісніше харчування для учнів. За оцінками адміністрації закладу, ступінь задоволеності умовами перебування в ліцеї збільшився на понад 40%.

Крім того, у рамках співпраці з UNICEF шість навчальних закладів міста Бахмач: Бахмацький ліцей № 1, Бахмацькі ЗЗСО I–III ст. № 2, № 4, № 5, Тиницький та Григорівський ЗЗСО I–III ст. отримали сучасні меблі, мультимедійне обладнання, нові парти, шафи, організаційне забезпечення класів. Це дало можливість впровадити інклюзивний і компетентнісний підхід у навчанні, адаптувати освітній процес до сучасних потреб. За результатами внутрішнього оцінювання, рівень академічної активності учнів та їх участь у позакласних заходах зросли на 25% [10].

Однією з найбільш значущих ініціатив стало створення кризової кімнати в місті Бахмач – безпечного простору для жертв домашнього насильства, жінок з дітьми у складних життєвих обставинах. Проект було реалізовано в партнерстві з

міжнародними організаціями та за грантової підтримки, що дало змогу облаштувати приміщення, підготувати персонал і забезпечити цілодобову допомогу. За перші 3 місяці функціонування кризової кімнатою скористалися понад 20 осіб, 70% з них – жінки з дітьми, які отримали психологічну, юридичну та тимчасову матеріальну допомогу.

Цей проект засвідчив важливість не лише фінансування, але й комплексного підходу до розв'язання соціальних проблем. Результати моніторингу вказують на зменшення кількості звернень до правоохоронних органів про домашнє насильство, у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року.

Залучені гранти дозволили здійснити ремонт в закладах культури, зокрема в будинках культури в селах громади, а також частково модернізувати спортивну інфраструктуру. Відремонтовані зали та сцени, придбане нове освітлювальне обладнання дали змогу проводити більше культурних заходів, що підвищило зацікавленість молоді до дозвілля та творчості.

У сфері охорони здоров'я грантові кошти були спрямовані на оновлення обладнання в амбулаторіях, забезпечення засобами індивідуального захисту медиків, а також навчання медичного персоналу щодо реагування на надзвичайні ситуації [11].

Усі вищезазначені ініціативи мають не лише гуманітарний чи соціальний, а й економічний ефект. Унаслідок реалізації грантових проектів було створено нові робочі місця у сфері будівництва, обслуговування, соціальної підтримки. Підприємствами стали місцеві підприємства, що посприяло розвитку малого бізнесу та підвищенню зайнятості населення. Крім того, оновлені освітні заклади приваблюють молоді родини лишатися у громаді, що позитивно впливає на демографічні та економічні показники регіону.

ВИСНОВКИ

Реалізація грантових проектів у Бахмацькій громаді стала потужним імпульсом для розвитку соціальної інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та культури, а також сприяла підвищенню економічної активності на місцевому рівні. Завдяки залученню міжнародних донорів та партнерів вдалося суттєво поліпшити умови навчання для учнів, створити безпечний простір для осіб, які потерпають від домашнього насильства, а також модернізувати ключові інфраструктурні об'єкти громади. Оновлені освітні заклади та культурні центри не тільки підвищили якість послуг, а й стали вагомим чинником залучення молодих сімей до громади.

Ці ініціативи також мали прямий економічний вплив, створивши нові робочі місця та сприяючи розвитку місцевого бізнесу. Вони стали значущим кроком до створення стійкої, згуртованої та безпечної громади, здатної до викликів сьогодення. З огляду на успіхи цього досвіду, можна з упевненістю стверджувати, що стратегічний підхід до залучення грантових коштів та партнерства з міжнародними організаціями є дієвим інструментом для розвитку Бахмацької громади та поліпшення якості життя її мешканців.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розробка практичних рекомендацій щодо покращення взаємодії місцевої влади та міжнародних донорів. ■

The article came into being within the Erasmus+ Project 'Implementation of European Union mechanisms for combating modern challenges and threats' (101085700 – IMEU – ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH) funded by the European Union.

However, the views and opinions expressed are those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

БІБЛІОГРАФІЯ

- Radchenko O. State management and financial support of innovations: the example of Ukraine. *Public Policy and Accounting*. 2023. Vol. 1(7). P. 22–40. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1\(7\)-22-40](https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1(7)-22-40)
- Бабенко М. Ринок озброєння. Хто в Україні лідер з продажу військової техніки та скільки на ній заробляємо. *Фокус*. 11.11.2021. URL: <https://focus.ua/uk/economics/497408-kto-v-ukraine-lider-po-prodazhe-voennoy-tehniki-skolko-na-ney-zarabatyvaem-i-kuda-prodaem>
- Bezvershenko Yu., Ganguli I., Talavera O., Gorodnichenko Yu. Innovation for Economic Resilience: Strengthening Ukraine's human capital and science sector. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/innovation-economic-resilience-strengthening-ukraines-human-capital-and-science>
- Mitze T., Makkonen T. Can large-scale RDI funding stimulate post-crisis recovery growth? Evidence for Finland during COVID-19. *Technological Forecasting & Social Change*. 2023. Vol. 186. Part B. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.122073>
- Децентралізація приносить кращі результати та ефективність. *USAID DOBRE*. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/providers/prohrama-usaid-detsentralizatsiia-prynosyt-krashchi-rezultaty-ta-efektyvnist-dobre>
- Звіт про виконання бюджету Бахмацької міської територіальної громади за 2022–2024 pp. URL: <https://bakhmach-mr.gov.ua>
- Бахмацька міська рада. Проєкти, реалізовані за підтримки міжнародних донорів. URL: <https://bakhmach-mr.gov.ua>
- Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://rada.gov.ua>
- Єдиний портал публічних фінансів України. URL: <https://spending.gov.ua>
- Співпраця Бахмацької міської ради з Фондом ООН «ЮНІСЕФ». URL: <https://www.facebook.com/share/p/16fmDTJPKz/>
- Співпраця Бахмацької ради з ВООЗ. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1YnTGeDFzU/>

REFERENCES

- "Bakhmatska miska rada. Proiekti, realizovani za pidtrymky mizhnarodnykh donoriv" [Bakhmatsk City Council. Projects Implemented with the Support of International Donors]. <https://bakhmach-mr.gov.ua>
- Babenko, M. "Rynok ozbroiennia. Khto v Ukraini lider z prodazhu voiennoi tekhniki ta skilky na nii zarobliaiemo" [Arms Market. Who Is the Leader in the Sale of Military Equipment in Ukraine and How Much Do We Earn from It?]. *Fokus*. November 11, 2021. <https://focus.ua/uk/economics/497408-kto-v-ukraine-lider-po-prodazhe-voennoy-tehniki-skolko-na-ney-zarabatyvaem-i-kuda-prodaem>
- Bezvershenko, Yu. et al. "Innovation for Economic Resilience: Strengthening Ukraine's human capital and science sector". <https://cepr.org/voxeu/columns/innovation-economic-resilience-strengthening-ukraines-human-capital-and-science>
- "Detsentralizatsiia prynosyt krashchi rezultaty ta efektyvnist" [Decentralization Brings Better Results and Efficiency]. *USAID DOBRE*. <https://pdp.nacs.gov.ua/providers/prohrama-usaid-detsentralizatsiia-prynosyt-krashchi-rezultaty-ta-efektyvnist-dobre>
- Mitze, T., and Makkonen, T. "Can large-scale RDI funding stimulate post-crisis recovery growth? Evidence for Finland during COVID-19". *Technological Forecasting & Social Change*, part B, vol. 186 (2023). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.122073>
- Ofitsiynyi portal Verkhovnoi Rady Ukrainy. <https://rada.gov.ua>
- Radchenko, O. "State management and financial support of innovations: the example of Ukraine". *Public Policy and Accounting*, vol. 1(7) (2023): 22–40. DOI: [https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1\(7\)-22-40](https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1(7)-22-40)
- "Spivpratsia Bakhmatskoi miskoi rady z Fondom OON «YUNISEF»" [Cooperation of the Bakhmatsk City Council with the United Nations Children's Fund (UNICEF)]. <https://www.facebook.com/share/p/16fmDTJPKz/>
- "Spivpratsia Bakhmatskoi rady z VOOZ" [Cooperation of the Bakhmatsky Council with the WHO]. <https://www.facebook.com/share/p/1YnTGeDFzU/>
- Yedynyi portal publichnykh finansiv Ukrainy. <https://spending.gov.ua>
- "Zvit pro vykonannia biudzhetu Bakhmatskoi miskoi terytorialnoi hromady za 2022–2024 rr." [Report on the Implementation of the Budget of the Bakhmatsk Urban Territorial Community for 2022–2024]. <https://bakhmach-mr.gov.ua>